

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้องส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒
วรรคสี่ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖
เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖
ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัคร
รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อ
ของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้อง) อยู่ในลำดับที่ ๑ และผู้ถูกร้องรับรองตนเองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติ
และไม่มีลักษณะต้องห้าม เพื่อที่จะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้ง
เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อในลำดับที่ ๑ พรรคก้าวไกล และวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผล
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล

ผู้ร้องได้รับรายงานเรื่องการถือครองหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนของผู้ถูกร้อง
จากประธานคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนที่ผู้ร้องแต่งตั้งว่ากรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยหรือความปรากฏ
ว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องจึงมีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบว่า ผู้ถูกร้องมีเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้ว เสนอรายงาน และความเห็นต่อผู้ร้องว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อว่าผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้งและได้รับรองตนเอง ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องพิจารณารายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วพบว่า จากการตรวจสอบ บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้อง เป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุ ว่าถือแทนบุคคลนิติบุคคลหรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่ง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาวิช ลิ้มเจริญรัตน์ กรณีมีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลจัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในบัญชีรายชื่อลำดับที่ ๑ ผู้ร้องจึงมีมติและมีคำวินิจฉัย คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๑/๒๕๖๖ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้อง เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ โดยผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและมีคำสั่งใน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้น พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. มีคำสั่งให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ อ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง

เป็นกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ร้องมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องมีเหตุสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบ มาตรา ๙๘ (๓) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบวรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำหรับคำขอของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่าเอกสารประกอบคำร้องปรากฏเอกสารหลักฐานคือหนังสือรับรองของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัท ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ แบบ ส.บช.๓ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” และบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บมจ.๐๐๖) ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวนหุ้นที่ถือ ๔๒,๐๐๐ หุ้น ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องจึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้ง เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมรัฐสภา และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความเห็น ข้อมูล และเอกสารของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่าคดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณา วินิจฉัยตามคำร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ เนื่องจากบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ บทบัญญัติดังกล่าวห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพื่อมิให้มีการอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง หรือใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายกยอสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน

๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาหลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกล อย่างไรก็ตาม แต่พบว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น (เอกสารหมายเลข ร ๘/๓ ถ ๓๙/๑ ศ ๑๓/๓ และ ศ ๓๘/๒๐)

ในประเด็นการมีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือครองหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นั้น ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องในทะเบียนผู้ถือหุ้น โดยมีได้ระบุว่าถือแทนบุคคลอื่นหรือในฐานะผู้จัดการมรดก โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าหุ้นดังกล่าวเป็นทรัพย์สินมรดกของนายพงษ์ศักดิ์ ลឹมเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องถือครองหลักทรัพย์นี้ไว้ในฐานะผู้จัดการมรดกไว้ตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ และต่อมาเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ตกลงแบ่งปันทรัพย์สินมรดกโดยโอนหุ้นด้วยวาจาให้แก่นายภาวิช ลឹมเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้อง และได้ทำหลักฐานการโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้แก่นายภาวิช ลឹมเจริญรัตน์ เป็นสัญญาโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ (เอกสารหมายเลข ถ ๑๗) แต่มิได้ทำเรื่องขอเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหุ้นในทางทะเบียน โดยผู้ถูกร้องอ้างว่าเข้าใจว่าหุ้นดังกล่าวไม่อาจโอนทางทะเบียนได้ เนื่องจากเป็นหุ้นที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อขาย จนเมื่อได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ในภายหลังว่าสามารถดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนได้ จึงดำเนินการโอนหุ้นให้แก่นายภาวิช ลឹมเจริญรัตน์ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ แต่คำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในคราวที่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี ๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งไม่ได้แจ้งถึงการโอนหุ้นตามหนังสือสัญญาดังกล่าวซึ่งเป็นเอกสารสำคัญ นอกจากนี้ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ปี ๒๕๖๖ ฉบับลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ระบุในหมายเหตุว่าผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลได้รับมอบหมายจากทายาทให้รับโอนหลักทรัพย์หุ้นนี้ อันเป็นกองมรดกถือครองไว้แทนทายาทอื่น ดังนั้น จึงไม่อาจฟังตามผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าได้โอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ให้แก่นายภาวิช ลឹมเจริญรัตน์ ก่อนหน้าที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ๒๕๖๒ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้เพียงว่าผู้ถูกร้องรับโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้จัดการมรดก แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ในฐานะทายาทที่มีสิทธิ

ในหุ้นที่รับโอนมานั้นด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ และมาตรา ๑๖๐๐ ผู้ถูกร้องจึงอยู่ในฐานะผู้ถือครองหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในนามตนเอง ณ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นรายชื่อของผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ร้องยกขึ้นให้ตรวจสอบ ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามแบบหนังสือนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บข. ๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงิน รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” (เอกสารหมายเลข ร ๙ ร ๒๓ ถ ๒๑/๑ ศ ๖/๑ และ ศ ๖๒) ดังนั้น จึงมีมูลกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องสิ้นสุดลงด้วยเหตุเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ตามที่ผู้ร้องยื่นคำขอหรือไม่

ในการดำเนินกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ปรากฏที่มาร่วมกันมาจากการจัดตั้งเป็นนิติบุคคลที่ประกอบกิจการสื่อมวลชนในชื่อบริษัท สยามอินโฟเทคนเมนท์ จำกัด โดยได้ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี (เอกสารหมายเลข ศ ๓) ต่อมา บริษัท สยามอินโฟเทคนเมนท์ จำกัด ได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัท จำนวน ๔๕ ข้อ โดยมีวัตถุประสงค์ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ เป็นการประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิก และโทรภาพทางสาย รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ จนถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง บริษัทยังคงประกอบกิจการ ไม่ได้เลิกบริษัทหรือเสร็จการชำระบัญชี (เอกสารหมายเลข ร ๑๗) แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ในหนังสือระบุว่า การแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยหนังสือฉบับนี้ย่อมเป็นผลให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลง (เอกสารหมายเลข ศ ๔๗) ทำให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ต้องหยุดการประกอบกิจการโทรทัศน์นับแต่นั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด

(มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน โดยสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว ซึ่งจนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนข้อเท็จจริงยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดกิจการชั่วคราว (เอกสารหมายเลข ศ ๘๔) ประกอบกับเมื่อพิจารณา แบบ ส.บช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” (เอกสารหมายเลข ศ ๑๑/๑ ศ ๑๐/๑ ศ ๙/๑ ศ ๘/๑ ศ ๗/๑ และ ศ ๖/๑) นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้บอกเลิกสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และระบุว่าบริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อยของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) คือ บริษัท อาร์ตแวนซ์ มีเดีย จำกัด ก็ต้องหยุดดำเนินกิจการไปด้วย (เอกสารหมายเลข ศ ๖ ถึง ศ ๑๑) และเมื่อพิจารณาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่าประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และรายการโทรทัศน์ แต่ระบุ “รายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท” และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ (เอกสารหมายเลข ศ ๑๕ ถึง ศ ๒๐)

เห็นว่ามีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า แม้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จะหยุดการประกอบกิจการโทรทัศน์ รวมถึงกิจการสื่อมวลชนอื่นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบริษัท นับตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ จนถึงเมื่อการส่งคำร้องนี้แล้วก็ตาม แต่เมื่อยังมีได้มีการแจ้งยกเลิกบริษัท หรือเปลี่ยนแปลงไปดำเนินกิจการด้านอื่นและอาจจะประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นได้ทุกเมื่อ จะถือว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังเป็นนิติบุคคลที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ในการได้สวนข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นสงสัยกรณีของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบ ส.บช.๓ สองฉบับต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในปี ๒๕๖๕ มีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกัน

ว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงดำเนินกิจการสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ ซึ่งในกรณีนี้นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เบิกความยืนยันว่า แบบ ส.บช.๓ ทั้ง ๒ ฉบับ เป็นฉบับจริง แต่มีการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก และกรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ซึ่งข้อเท็จจริงสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งงบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจกรณีไม่ได้ดำเนินกิจการ ให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมายเลข ศ ๑๔๐/๖๔) และโดยเฉพาอย่างยิ่งกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นถามว่าในขณะที่บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ และมีการให้คำตอบว่ายังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น นายคิมห์ สิริทวีชัย ให้ถ้อยคำต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นเพียงการยืนยันว่ายังไม่มีการเลิกบริษัท ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน

เห็นว่า การพิจารณาว่านิติบุคคลใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่ ไม่อาจพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือจดทะเบียนแล้วเป็นทางการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับพฤติการณ์ในการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วยว่ามีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นหรือไม่ อย่างไร ดังนั้น แม้จากการไต่สวนฟังได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์สีกอโทรทัศน์ การผลิตสื่อโฆษณา และการผลิตรายการ ซึ่งเป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสารและเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป แต่เมื่อแบบ ส.บช.๓ หมายเหตุประกอบงบการเงิน และ ภ.ง.ด.๕๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ปรากฏข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับการให้ถ้อยคำต่อศาลของ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดดำเนินกิจการดังกล่าวนับตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาเมื่อปี ๒๕๕๐ และบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงรอผลคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดก่อนที่บริษัทจะพิจารณาว่าจะดำเนินกิจการอย่างไรต่อไป รวมทั้งเมื่อพิจารณาจากรายงานเกี่ยวกับการเงินของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แล้ว ไม่ปรากฏว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ คงมีแต่รายได้ที่มาจากผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ

นอกจากนี้การที่นายคิมห์ สิริทวีชัย ให้ข้อเท็จจริงว่า หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัท ว่าบริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณา ในขณะนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังมิได้กำหนดว่าจะประกอบกิจการใด เป็นสำคัญ อาจประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนเหมือนเดิม หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปประกอบกิจการอื่นก็ได้ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงาน ทำให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ต้องหยุดการประกอบกิจการโทรทัศน์นับตั้งแต่วันที่ ๒๕๕๐ เป็นต้นมา หากนับระยะเวลาจนถึงวันที่ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี ๒๕๖๖ เป็นระยะเวลากว่า ๑๖ ปี บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ก็ยังมิได้มีการประกอบกิจการ หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นแต่อย่างใด อีกทั้งเมื่อไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิทยุทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เอกสารหมายเลข ศ ๘๕ ถึง ศ ๙๐) ด้วยพฤติการณ์ข้อเท็จจริงดังกล่าวมา จึงเห็นว่าการหยุดกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีลักษณะของนิติบุคคลที่แม้มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งแต่เดิมที่มุ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน แต่เมื่อมีเหตุให้ต้องหยุดกิจการเป็นกรณีเฉพาะ ไม่อาจประกอบกิจการสื่อมวลชนได้เหมือนเช่นที่ผ่านมา และต้องเลือกว่าจะประกอบกิจการด้านใดต่อไป โดยยังมีได้มีการตัดสินใจของผู้บริหารบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงเห็นว่าสถานะของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ต่างไปจากนิติบุคคลทั่วไปที่อาจเลือกประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ภายใต้วัตถุประสงค์ตามที่จดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลไว้ ซึ่งอาจเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ หรือกิจการอื่นใดที่ไม่ใช่กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ก็ได้ ต้องพิจารณาว่าในวันที่ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกล บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังไม่ถือว่าเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในช่วงเวลาดังกล่าว จึงไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

เมื่อเห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ แล้ว ประเด็นจำนวนหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ถูกร้องถือครองเข้าลักษณะต้องห้ามตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมณูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาเพราะไม่ใช่ประเด็นที่ทำให้ผลการวินิจฉัยตามคำร้องเปลี่ยนแปลงไปได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมณูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ